

رسول خدا

کلیدواژه: زندگی اجتماعی، زندگی سیاسی.
پرسش: لطفاً اطلاعاتی درباره زندگی سیاسی و اجتماعی پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - بیان کنید؟
پاسخ: پیامبر ما اگرچه مقامی شکوهمند و با عظمت داشتند، ولی زندگی و **معاشرت** او در **اجتماع** آنچنان ساده و بی‌پیرایه بود که اگر در میان جمعی می‌نشست، ناشناسی اگر وارد می‌شد، نمی‌دانست کدامیک پیامبر است. [۱]

فهرست مندرجات

- ۱ - زندگی اجتماعی پیامبر
  - ۱.۱ - سادگی زندگی پیامبر
  - ۱.۲ - عفو و بزرگواری پیامبر
  - ۱.۳ - خشم و خشنودی پیامبر
  - ۱.۴ - نمونه‌هایی از رفتار اجتماعی پیامبر
  - ۱.۵ - بزرگی در گرو ایمان
  - ۱.۶ - اهمیت به نظافت
- ۲ - زندگی سیاسی پیامبر
  - ۲.۱ - تشکیل حکومتی واحد
  - ۲.۲ - اقدامات پیامبر پس از تشکیل حکومت
  - ۲.۳ - اولین بنیان‌گذار حکومت اسلامی
  - ۲.۴ - اقدامات پیامبر برای تحکیم حکومت اسلامی
- ۳ - پانویس
- ۴ - منبع

زندگی اجتماعی پیامبر

← سادگی زندگی پیامبر

گرفتار **تجمل** و فریفته دنیا نشد و هیچ وقت نسبت به کسی هنگام سخن گفتن ترش‌رویی نکردند؛ همانند پادشاهان **حکومت** نکردند و اجازه نمی‌داد کسی پیش پایش بایستد و نسبت به دیگران **احترام** می‌کرد. [۲]

← عفو و بزرگواری پیامبر

از **خطا** و بد رفتاری دیگران چشم‌پوشی می‌کرد و در مقابل **آزار** دیگران عفو و **گذشت** و بزرگواری نشان می‌داد؛ لذا با آن‌همه **آزار فریض** در وقت **فتح مکه** همه آنها را بخشید. پیامبر از کسانی مثل **ابوسفیان** و هند با آن‌همه **آزار و اذیتی** که کردند، درگذشت و حتی از وحشی که عموی پیامبر **حمزه** را کشته بود؛ ولی پیامبر اسلام او را مورد عفو و بخشش قرار داد و از گناه او درگذشت. [۳]

← خشم و خشنودی پیامبر

پیامبر تنها به‌خاطر خدا و دین خدا **غضب** می‌کرد و نیز به‌خاطر دین هم خشنود می‌شد و پیامبر فرمود: دوست ندارم که امتیازی بین من و شما باشد؛ زیرا خداوند دوست ندارد که بنده‌اش را جدا و **ممتاز** از دیگران ببیند و لذا اگر هنگامی که سواره بود، اجازه نمی‌داد کسی با او پیاده راه برود.

← نمونه‌هایی از رفتار اجتماعی پیامبر

۱. پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - انسانی **بردار** و **صبور** و باگذشت بودند نسبت به رفتار دیگران؛ زیرا روزی بچه‌ای به حضورشان آوردند تا پیامبر برایش دعا کند تا پیامبر او را به آغوش گرفت، آن بچه ادرار کرد، حاضران ناراحت شدند و خواستند بچه را رد کنند؛ اما پیامبر فرمود: کاری به او نداشته باشید تا ادرار خود را تمام کند؛ سپس برای او دعا کردند و نامی را برایش انتخاب کردند که موجب خوشحالی خانواده بچه شد و سپس پیامبر برخاست و لباس‌های خویش را شست. [۴] [۵]

۲. نمونه دیگر از رفتار اجتماعی پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - این بود که انسانی ساده‌زیست و بخشنده و دل‌رحم و **رنوف** نسبت به دیگران بودند. از باب مثال پیامبر اکرم روزی ۱۲ درهم به علی - علیه‌السلام - دادند تا پیراهنی برایشان بخرد و زمانی که علی - علیه‌السلام - پیراهن را خرید و به پیامبر داد، پیامبر نگاهی به آن کردند؛ «گوی گرانها بود» فرمود: این پیراهن را دوست ندارم و حضرت علی - علیه‌السلام - رفت و معامله را فسخ کرد و پول را به نزد پیامبر آورد و با همدیگر برای خرید پیراهن به **بازار** رفتند. در بین راه دیدند کنیزی گریه می‌کند، علت را پرسیدند؛ او گفت: مولایت **چهار درهم** برای خرید متاعی به من داده و آنها را گم کرده‌ام؛ از این‌رو نمی‌توانم به خانه بروم؛ رسول خدا - صلی الله علیه و آله - چهار درهم را به او دادند و با علی - علیه‌السلام - به بازار رفتند و با چهار درهم یک پیراهن خریدند و پوشیدند؛ هنگام برگشتن به منزل مرد فقیری را دیدند که برهنه است و تقاضای لباس می‌کند. پیامبر پیراهن خود را به او دادند و برگشتند به بازار و با چهار درهم باقی مانده یک پیراهن برای خویش خریدند. [۶] [۷]

← بزرگی در گرو ایمان

پیامبر هرگاه به **مجلس** وارد می‌شدند، در اولین جای خالی می‌نشستند و مقید نبودند که برفراز مجلس بنشینند و حتی در یک مجلس همه افراد را احترام می‌کردند، **فضیلت** و بزرگی را به ایمان و عمل می‌دانستند و نظری به **ثروت** و جاه و مقام افراد نداشتند و با بردگان مهربانی می‌کردند و در اصلاح کار آنها می‌کوشیدند. [۸]

← اهمیت به نطافت

پیامبر به کار مردم می‌رسیدند و در برآوردن حاجت‌های مردم از چیزی دریغ نداشتند و حضرت به پاکیزگی و نطافت خویش در اجتماع زیاد اهمیت می‌داد و عطری که استفاده می‌کردند، برای خرید آن بیشتر از غذا خرج می‌کردند و از هر راهی که عبور می‌کردند، بوی خوش عطرشان می‌وزید و بعداً هرکس از آن راه می‌گذشت، می‌فهمید که پیامبر از آن راه گذشته است. [۹]

زندگی سیاسی پیامبر

← تشکیل حکومتی واحد

اما روش پیامبر گرامی و زندگی سیاسی ایشان از بررسی سیره پیامبر کاملاً به دست می‌آید. وقتی حضرت وارد مدینه شدند و زمینه نظام سیاسی مستقلی فراهم کردند، آنچه که برای پیامبر از همه مهم‌تر بود، تشکیل حکومت واحد و امتی واحد بود که خود شخصاً به اداره آن برخاستند و نظام **توحیدی** را در قالب یک حکومت دینی پیاده کردند و مردم **عرب** را که بیشتر بر محور نظام قبیلگی اهمیت می‌دادند و قبیله تنها گروه منسجم اجتماعی آنها بود که بر پایه **خون** و نسبیت بود اما پیامبر برای نخستین بار حکومتی تشکیل می‌دهد که دیگر به نظام قبیلگی توجه نشود. بررسی منابع تاریخی و **تجزیه** و **تحلیل** رویدادهایی که پس از ورود حضرت به مدینه رخ داد، به وضوح نشان می‌دهد که پیامبر - صلی‌الله‌علیه‌وآله - به محض ورود به مدینه تشکیل حکومت داد و مانند یک حاکم و شخصیت سیاسی تشکیلات دولتی را پی‌ریزی کرد و برای حفظ موجودیت کشور اسلامی ارتشی تشکیل داد و فرمان‌های **جنگ** و صلح را صادر کردند. [۱۰]

← اقدامات پیامبر پس از تشکیل حکومت

پیامبر با بعضی گروه‌ها عقد و پیمان بستند و برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی تنظیم کردند و از طرفی والیانی به اطراف فرستادند و نیز سفرایی به خارج و نزد رؤسای قبایل و زمامداران روانه کردند و سران قبایل و کشورها را به اسلام دعوت کردند. [۱۱]

← اولین بنیان‌گذار حکومت اسلامی

پیامبر مسجدی ساختند که امور قضایی و حل‌وفصل خصومات و اداره کشور در آنجا انجام می‌گرفت و خود شخصاً به **قضاوت** می‌نشستند و یا قاضی نصب می‌کردند. این بررسی‌ها می‌رساند: پیامبر نخستین **مؤسس** و پایه‌گذار حکومت اسلامی است و با دست خود ایشان پایه‌های نظام سیاسی و فکری **دولت** اسلامی را گذاشتند و در دوره‌های بعد از **رحلت** ایشان شرایط یک دولت وسیع با قوای لازم مخصوص آن زمان‌ها، فراهم گردید. پیامبر اکرم در اداره امور اساساً مشورت می‌کردند و در موارد بسیاری پیروی از **اکثریت** می‌کردند و پیامبر برای اینکه روابط اجتماعی مسلمانان به نحوی روشن باشد، مسئولیت هر یک از گروه‌ها و فرقه‌های گوناگون را معین می‌کردند.

← اقدامات پیامبر برای تحکیم حکومت اسلامی

و پیامبر اکرم برای تحکیم دولت اسلامی و سیاست داخلی خویش مدینه را پایگاه اجتماعی، نظامی و سیاسی خویش قرار دادند و از آنجا قدرت **معنوی** و سیاسی خویش را به تمامی **جزیره‌العرب** گسترش می‌دادند. پیامبر موانع را از میان برداشتند و با گسترش **آموزش** و **اعزام مبلغ** پیام و **رسالت** خود را به گوش همگان رساندند.

پانویس

- ↑ بحارالانوار، علامه مجلسی، چاپ بیروت، ج ۱۶، ص ۲۲۶.
- ↑ بحارالانوار، علامه مجلسی، چاپ بیروت، ج ۱۶، ص ۲۲۶.
- ↑ الکامل این اثر، ترجمه عباس خلیلی، نشر مؤسسه مطبوعاتی، ج ۱، ص ۲۸۶.
- ↑ علامه طباطبایی، تفسیر المیزان، چاپ بیروت، ج ۶، ص ۲۲۳.
- ↑ زندگی پیامبر اکرم، مؤسسه در راه حق، چاپ پنجم، قم ۱۳۶۱، ص ۱۳۲.
- ↑ علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۱۶، ص ۲۱۴.
- ↑ خصال صدوق، ج ۲، ص ۸۶.
- ↑ تاریخ یعقوبی، ج ۱، ترجمه آیتی شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ص ۴۹۵.
- ↑ علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۱۶، ص ۲۲۷.
- ↑ تاریخ یعقوبی، ج ۱، ترجمه آیتی، ص ۴۰۳.
- ↑ تاریخ طبری، ج ۲، ترجمه ابوالفاسم پاینده، انتشارات اساطیر، ص ۱۱۴۱.

منبع

سایت اندیشه قم.

رده‌های این صفحه: تاریخ اسلام | سیره پیامبر